

ГЕОРГИ РУСАФОВ
СИРОМАХ АНГО, ЧОРБАДЖИ
АЛЧО И МЕЧКИТЕ

chitanka.info

Някога в село Гладни дол живял беден човечец. Наричали го Сиромах Анго, защото беднякът си нямал нищо друго освен една схлупена къщурка и една камениста нивичка от десетина бразди. Нивичката му била лепната като сива кръпка в подножието на голяма планина, която се извисявала стръмно току над селото. И щом започвали да валят поройните пролетни дъждове, от дълбоките дерета на планината слитали мътни пороища, та отвличали всичко, посъто с мъка от бедния човек. Така се редували година след година, в които Сиромаха не могъл да събере от нивичката си повече от две-три крини житце... Затуй пък в средата на този пущинак растяло едно голямо крушово дърво. Всяка пролет това дърво се покривало с дъхави цветове. Лете натежавало от плод. И в началото на всяка есен Сиромах Анго откарвал у дома си цяла кола круши — жълти като кехлибар, сладки като медовина.

Веднъж — като отишъл да огледа крушата си. Сиромаха легнал под нея. Напекло го знойното слънце на ранната есен, унесло го сладкото жужукане на работливите пчелици и той неусетно задрямал. Но по едно време в присъница чул тежки стъпки и отворил очи. Същия миг сърцето му слязло в петите от страх — видял точно срещу него да крачат две големи мечки.

Рипнал Анго, наканил се да бяга. Ала преди да обърне гръб към мечките, едната от тях го спряла с кротък човешки глас:

— Не бой се, човече, нищо лошо няма да ти сторим!... Ние искаме само да ни позволиш от време на време да идваме в нивата ти и да си похапваме от нападалите по земята круши, че много обичаме круши медарки... Все ще дойде ден сетне и ние с нещо да ти се отплатим!

При тия кротки думи сърцето на бедняка се върнало на мястото си и той се провикнал велиходушно:

— Щом работата е само до крушите, яжте от моите медарки, колкото ви душа иска — с това, дето ще изядете, Сиромах Анго богат няма да стане... Колкото пък до отплатата и дума да не става — нищо не ща!

Двете мечки отишли под крушата. Хапнали си от нападалите зрели плодове, наситили се. След туй мирно и кротко се изгубили пък в планината. И от тоя ден двете горски баби взели често-често да навестяват сиромашката нивичка, за да си похапват круши медарки...

Един ден (било вече време да се обере крушата!) Сиромах Анго отишъл пак на нивичката си и там изведенъж му текнало:

„Я чакай да се престоря на умрял, та да видя тези рунтави приятелки, дето цяло лято делиха с мене крушите ми, дали поне ще ме пожалят!...“

И така направил.

Като наближило време да пристигнат мечките, беднякът легнал под дървото. Опружил крака, изпънал ръце — само да го погледнеш, веднага ще си кажеш: умрял е горкият човечец, избавил се е от сиромашията!...

Мечките не се забавили. И както правели всяко, откакто били узрели крушите, щом влезли в нивата, начаса се заклатушкили право към натежалото от плод дърво. Но като зърнали неподвижния Анго, тутакси се спрели. Сетне се престрашили, доближили до престорения мъртвец. Побутнали го оттук, помръднали го оттам и като се убедили, че Сиромаха нито мърда, нито шава, едната мечка въздъхнала тежко:

— Мъртъв е горкичкият — не дочака да му се отплатим за щедростта!

— Може и сега да му се отблагодарим, сестро — рекла след нея другата мечка. — Хайде да го отнесем в Сребърната долина; там сред сребро да прекара вечния си сън!...

— Не, по-добре ще сторим, ако го положим в Златната долина, че златно беше приживе неговото сърце — нека сред злато да почива и прахът му.

— Добре! — съгласила се веднага втората мечка.

И докато престореният мъртвец да разбере какво мислят да правят с него мечките, едната от тях го метнала на гърба си и тръгнала с товара към планината. Подир нея бавно-бавно затрополила другата мечка...

Горските баби се клатушкили така с бедняка на гръб дълго време, след туй изведенъж спрели и поставили Анго на една поляна с мека като кадифе тревица. Какво било това място, Сиромаха не могъл да види — нали бил със затворени очи!... Затуй пък чувал ясно как навред около него се носели сладки звуци, като че ли от всички страни го заобикаляли безброй златни камбанки, които се полюшвали и неспирно звънели:

— Дзън!... Дин!... Дан!... Дзън!

Сърцето на бедняка се изпълнило с драгост и той зачакал нетърпеливо кога ще си идат мечките, за да отвори очи и да види златото...

Мечките не се забавили много. Поседели, колкото поседели до него, поговорили си за щедрото му сърце, за сладките круши, които цяло лято лапали в каменистата му нивичка, па по едно време се надигнали с тежка прощална въздишка и Сиромах Анго скоро чул как загълхнали в далечината тромавите им стъпки. Едва тогава ококорил очи. И тозчас пред слизания му поглед се разкрила дивна гледка — додето стигнал взорът му, навред се ширинаела вълшебна долина.

Всичко в нея било златно!...

Златни били дърветата, които заобикаляли от всички страни Сиромах Анго. По тях като слънчеви зайчета трептели нежно златните им листенца и току звънели при всеки полъх на ветреца като камбанки:

— Дън!... Дин!... Дан!... Дън!

Със златен мъх били покрити и големите златни балвани, сред които лъкатушиeli омайно и ромолели звънко безброй златни поточета. Из златните храсталаци в златни гнезда мътели златни яйчица златни птичета. Дори и тревите, над които блестяла роса от драгоценни камъни, тук били златни.

Не бил златен в тази златна долина само случайният гост от село Гладни дол — Сиромах Анго!...

Затуй — след като прекарал три дни и три нощи в златната долина — на четвъртата заран Сиромаха сам се подканил:

— Хайде, Анго, хайде, душо сиромашка, стига си тъпкал туха златните треви и драгоценната роса с нещавените си църви — наслуша се на златни птичи песни, отдъхна си на златната трева, време е вече да се прибереш в Гладни дол!

След туй бедният човек взел със себе си, колкото злато могъл да носи, па още същия ден защрапал с нещавените си църви към Гладни дол. Направил си там с донесените богатства от Златната долина нова къща. Сетне се оженил за най-хубавата и най-работната мома в селото и двамката си заживели мирно и говорно, като гълъб и гълъбица...

Нашата приказка щеше да свърши като много други приказки тута, при този щастлив край, ако по туй време в същото село Гладни дол не бил живял един богат, ненаситен и завистлив човек —

чорбаджи Алчо... Като видял как довчерашният бедняк Сиромах Анго изведнъж се замогнал и взел да се мери по богатство с него, чорбаджията само дето не се пукнал от мъка и завист; толкова го заболяло сърцето от чуждото щастие. И един ден не изтряял. Дигнал се и още в тъмни зори отишъл при Анго; примолил му се:

— Кажи ми правичката, човече, какво се е случило с тебе, че ти, дето беше сетният бедняк на селото, кажи-речи, за една нощ се изравни по богатство с мене, най-заможния човек в нашия край!...

— Че защо да не ти кажа, съседе — отвърнал веднага с готовност Анго. — Нали моето богатство не е дошло по криви пътечки, както твоето, нито пък за него съм разплакал някого като тебе, за да крия как съм забогатял... Мене просто късметът ми провървя.

Сетне доскорошният бедняк разказал на Чорбаджи Алчо дума по дума всичко: как позволил на мечките от планината да си похапнат от неговите круши медарки; как след туй се престорил на мъртъв; как те повярвали, че е умрял, и го отнесли за отплата в Златната долина, та там да прекара вечния си сън... Оня през цялото време го гледал с ококорени очи. Въздишал често-често, че не е бил на неговото място. Час по час хълкал от удивление, когато добродушният човечец му изреждал какви богатства е видял във вълшебната долина. Накрая подхвърлил хитричко с блеснали от лакомия очи:

— Ами би ли могло да се събере в тази долина злато за цяла кола?

— Каква ти кола!... — провикнал се чистосърдечно Анго. — Ако ми бяха подръка, можеше цял керван биволски коли със злато да докарам и пак нямаше да дигна оттам всичкото злато... Но за мене и това, което си донесох, ми стига; кога друг път съм виждал аз, сиромахът, злато в ръцете си!...

Чорбаджи Алчо се приbral замислен у дома. И от този ден съвсем загубил съня си... Легнел ли, тутакси пред очите му засиявало с целия си примамлив блясък златото на Златната долина. Мамело го, карало сърцето му да се свива жадно. Протягал алчно ръце в тъмнината, грабел мислено буза след буза от скъпия жълт метал. Сетне до бели зори все бълскал и бълскал главата си с мисли как да се добере до вълшебната долина. Най-после намислил нещо и една сутрин още по-рано от първия път се изтърсил отново при Сиромах Анго.

Приплакал, замолил му се:

— Отстъпи мъм твоята нивичка под планината; нали и без туй вече не можеш да я ползуваш...

Анго се подсмихнал хитро под мустак и казал:

— Ще ти я отстъпя, ако в замяна ми дадеш татювата нива край реката — оная, голямата, дето на времето си заграбил от него за нищо и никакъв дълг!

Като чул тия думи, чорбаджи Алчо се изпотил три пъти. И три пъти потръгнал да си отиде. „Как ще му дам най-хубавата си, най-плодородната нива, дето е и близо до селото, и на поливка, за неговата камениста нивичка, лепната като кръпка нейде си в планината!“ Но всякога, щом се отдалечавал, Златната долина засиявала със златото си пред очите му, краката му начаса отмалявали и той отново и отново се връщал при Анго.

Най-сетне въздъхнал издълбоко:

— Съгласен съм!

След туй хукнал презглава към високата планина, където се сивеела нивичката на Анго с голямото крушево дърво...

Било пак знойно лято и едрите клони на плодовитата круша пак били увиснали, натежали от тежък меден плод. Както някога при Сиромах Анго сред листата пак жужукали работливи пчелини, из храсталаците пак се надпявали до премала пойни птици, високо по синята коприна на късното лятно небе пак плували като бели лодчици пухкави облачета... Но чорбаджи Алчо — прилепнал като закован до грапавия дънер на старото дърво — бил сляп за красотата на ведрото небе и глух за жужукането на пчелите и волните птичи песни, възхваляващи мирния зноен ден. Мислите на богатия човек хвъркали все към златото на вълшебната златна долина, а очите му дебнели зорко като очите на хищна птица само кога ще се зададат от гората двете мечки.

Най-сетне, щом наблизило пладне, тъмният лес над нивичката се раздвижи и мечките излезли от гората. Сетне нагазили спокойно в нивата и тръгнали право към голямото крушево дърво, дето продължавал да стои като закован чорбаджи Алчо. Но като зърнали там непознатия човек, двете мецани начаса спрели и се провикнали отдалече към чорбаджията:

— Кой си ти, човече, и какво търсиш в тази нива, стопанинът на която отдавна е мъртъв?

— Аз съм брат на починалия Сиромах Анго: по наследство сега нивата е моя и дойдох да попрегледам туй-онуй в нея... — изългал чорбаджията, който предварително си бил наумил как да подведе двете горски баби, та по-скоро да се сприятели с тях. — Ами вие какво търсите насам?

Мечките се приближили и му рекли:

— Твойт брат беше добър с нас и за отплата ние го отнесохме да прекара вечния си сън в Златната Долина... Позволи ни и ти да си хапваме понякога от сладките плодове на туй дърво, па все един ден и на тебе ще се отплатим с нещо за добрината — доброто ние никога не забравяме!...

Чорбаджи Алчо разперил ръце, като да прегърне от умиление двета звяра, и се провикнал с меден гласец:

— Миличките ми мецани, че иска ли се питане за туй нещо!... Яжте, яжте — колкото ви е сладко, толкова си хапнете, все едно, че крушата е ваша... За приятели и аз като брат ми душата си давам!

Мечките не чакали друга покана. Отишли веднага под крушата, хапнали си сладичко от нападалите по земята презрели плодове, сетне се изгубили като всеки друг път мирно и тихо в гората. И след туй всичко тръгвало, както преди, когато Анго бил Сиромах Анго и си нямал на света нищо друго освен тази камениста нивичка с крушовото дърво сред нея... Мечките слизали от планината всяко пладне, похапвали си от нападалите круши и си отивали; пак идвали, пак си отивали — така ден след ден чорбаджи Алчо — скрит в храсталаците край нивата — гледал всеки път със свито сърце как горските баби се гощават с крушите му и все сумтял сърдито:

— Плюскайте, ненаситници, плюскайте, че после ще тряба със злато да ми се отплащате!...

Накрая — като решил един ден, че вече е дошло време и той да изпита благодарността на мечките — чорбаджията легнал под крушата и също като Сиромах Анго се престорил на мъртъв. Докато чакал да се зададат от гората двета звяра, сърцето на алчния човек се къпело неспирно в сладки мечти:

„След като мечките ме оставят сам в Златната долина, няма да постъпя като оня глупак Анго — да си напълня само джобовете и

пазвата със злато. Охо, чорбаджи Алчознае какво да прави!... Още същата вечер ще прескоча до село и ще се върна пак в Златната долина с девет празни биволски коли. Ще награмадя колите доторе със злато и тихомълком ще го откарам у дома. Пак ще се върна с празните коли, пак ще ги откарам пълни в къщи. И няма да мириясам, докато не изскубна последната златна тревица в Златната долина, докато не измета последната златна песъчинка от нея. Едва тогава...“

Какво щял да стори чорбаджи Алчо с толкова много злато, той не успял да измисли, защото в туй време откъм гората отекнали тежките стъпки на мечките и след малко те се спуснали в нивата... Видели опружения човек под крушата, взели да се вайкат:

— Ай, ай, и тоя не дочака жив да получи наградата ни! — въздъхнала едната мечка. — А като брат си и той не беше лош...

— Няма що, ще тряба и нему да се отплатим посмъртно... — обадила се на свой ред другата мечка. — Хайде да го отнесем да прекара вечния си сън в Сребърната долина!...

Тези думи накарали чорбаджи Алчо да загуби и ума, и дума от завист. И като забравил, че мъртвите не говорят, той се провикнал жално-милно:

— Не ща в Сребърната долина... Искам като Сиромах Анго и мене да ме занесете в Златната долина, че най-хубавата си нива му харизах за този пущинак!...

Същия миг — изплашени от гласа на възкръсналия измамник — двете мечки търтили да бягат презглава към планината. И чорбаджи Алчо останал сам... Разбрал веднага какво е сторил, но било вече много късно да поправи грешката си, затуй от мъка взел, че тоя път наистина... умрял.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на **Моята библиотека** и нейните всеотдайни помощници.

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.